

PM

Alkoholkonsumtionen i Sverige 2016

Preliminära uppgifter

Håkan Leifman, Björn Trolldal & Ulf Guttormsson

Mars 2017

Sammanfattning

Huvudsyftet med Monitormätningarna är att beräkna den totala alkoholkonsumtionen i Sverige. Detta görs genom att summera den registrerade delen av konsumtionen med den oregistrerade delen. Den registrerade delen utgörs av alkohol som säljs inom landet. Den oregistrerade delen består av alkohol som förs in i landet i samband med resor, hemtillverkning, köp av smugglad alkohol och köp via internet.

Den oregistrerade delen kartläggs med hjälp av en löpande frågeundersökning som omfattar ungefär 18 000 personer per år. För en detaljerad beskrivning av den metodik som används i Monitormätningarna se CAN:s rapport 160. Resultaten för 2016 är preliminära. Några officiella uppgifter om restaurangförsäljningen har inte funnits tillgängliga vid tidpunkten för publiceringen av denna PM. Dessa uppgifter har därför skattats med utgångspunkt från tidigare års data. En rapport med definitiva uppgifter kommer att publiceras i september. Här summeras de preliminära resultaten med en decimal. Alla uppgifter avser, eller är baserade på, liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre.

Den totala alkoholkonsumtionen

- Den totala konsumtionen låg under 2016 på en relativt stabil nivå jämfört med 2015. Konsumtionen var drygt 1 % lägre under 2016. Skillnaden beror på en viss minskning av den oregistrerade delen av konsumtionen.
- Under 2016 uppgick konsumtionen till drygt 9,0 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre jämfört med 9,17 under 2015.
- Jämfört med 2007, det vill säga under en tioårsperiod, har den totala konsumtionen minskat med ungefär 8 %.

De registrerade och oregistrerade delarna

- Den registrerade konsumtionen var i stort sett oförändrad under 2016 jämfört med 2015 och uppgick till ungefär 7,2 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre.
- Jämfört med 2007 har den registrerade delen av konsumtionen ökat med 3 %.
- Systembolagets andel av den totala alkoholkonsumtionen uppgick under 2016 till 63 %. Därefter följer försäljning på restauranger med ungefär 11 % följt av folkölsförsäljningen i livsmedelsbutiker som står för 5 % av den totala konsumtionen.
- Den oregistrerade delen av konsumtionen uppgick under 2016 till 1,9 liter ren alkohol, vilket är en minskning med 0,1 liter jämfört med 2015. Det motsvarar en minskning med ungefär 7 %. Minskningen beror framförallt på en nedgång av resandeförda respektive smugglade spritdrycker.
- Under den senaste tioårsperioden, det vill säga jämfört med 2007, har den oregistrerade delen av konsumtionen minskat med ungefär 35 %.
- Av de oregistrerade delmängderna var resandeförseln störst med ungefär 13 % av den totala konsumtionen under 2016, följt av smugglad alkohol med 5 %. Hemtillverkningen stod för 2 % och internethandeln för ungefär 1 %.
- Under 2016 stod den registrerade delen för 79 % av den totala konsumtionen och den oregistrerade delen för 21 %.

Inledning

Huvudsyftet med Monitormätningarna är att på nationell nivå summera den registrerade delen av alkoholkonsumtionen med den oregistrerade delen för att få en bild av den totala konsumtionen i landet. Den registrerade delen utgörs av alkohol som säljs inom landet, på Systembolaget, restauranger och i livsmedelsbutiker (folköl). Denna del kallas för ”registrerad” eftersom försäljningen via dessa kanaler finns statistikförd hos framförallt Systembolaget och Folkhälsomyndigheten. I Monitormätningarna beräknas även tobakskonsumtionen vilket redovisas i separata rapporter.

Den oregistrerade delen består av alkohol som förs in i landet i samband med resor, hemtillverkning, köp av smugglad alkohol och köp via internet. Den oregistrerade delen av konsumtionen kartläggs med hjälp av en löpande frågeundersökning som omfattar cirka 18 000 personer per år.

Eftersom de oregistrerade mängder som fångas in i denna undersökning av olika skäl är lägre än de faktiska nivåerna, bland annat till följd av bortfall och underrapportering, görs vissa uppräkningskorrigeringar. Dessa uppräkningskorrigeringar baseras på frågor om hur mycket alkohol respondenterna har köpt på Systembolaget. Svaren jämförs med den faktiska försäljningen på Systembolaget och skillnaden mellan respondenternas uppgivna köp och Systembolagets faktiska försäljning används för att korrigera de olika delmängderna. Denna korrigeringsfaktor ligger till grund för justeringar (oftast uppräkningskorrigering) av de självrapporterade mängderna resandeförd alkohol, köp av smugglad alkohol, köp via internet samt hemtillverkning av vin och öl. I uppräkningskorrigeringen tas också hänsyn till att de olika oregistrerade delmängderna i varierande utsträckning är koncentrerade till dem som dricker allra mest, en grupp som är överrepresenterad i bortfallet. För en mer detaljerad beskrivning av den metodik som används i Monitormätningarna hänvisas till CAN:s rapport 160.

I denna PM redovisas uppgifter för hela den period som Monitormätningarna har pågått, det vill säga 2001–2016. Uppgifterna för 2016 är dock preliminära. Några officiella uppgifter om restaurangförsäljningen för 2016 har inte funnits tillgängliga vid tidpunkten för publiceringen av denna PM. Dessa uppgifter har därför skattats med utgångspunkt från tidigare års data. En utförlig rapport med definitiva uppgifter för 2016 kommer att publiceras i september.

Resultat

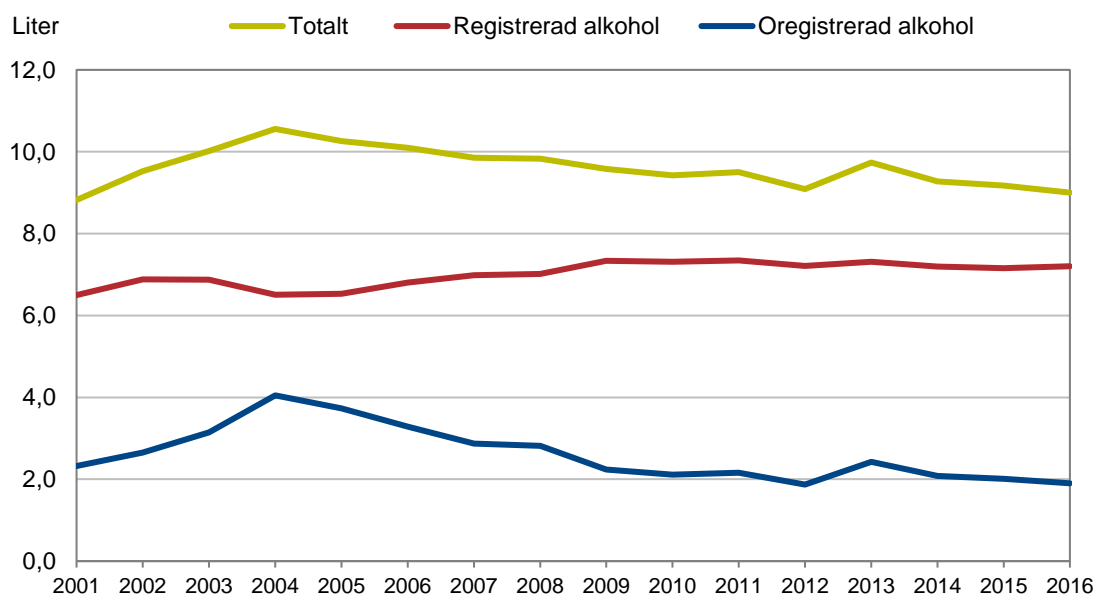
Registrerad, oregistrerad och total alkoholkonsumtion

I figur 1 och i tabell 1 redovisas den totala konsumtionen av alkohol i landet under perioden 2001–2016 uppdelat på registrerade och oregistrerade delmängder. Resultaten för 2016 är som nämnts tidigare preliminära.

Den totala konsumtionen låg på ungefär samma nivå under 2016 jämfört med året innan. Under 2016 uppgick den till drygt 9,0 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det är en förändring med drygt 1 % jämfört med 2015 då konsumtionen låg på 9,17 liter.

Den registrerade konsumtionen har legat på en stabil nivå under många år. Under 2016 uppgick den till 7,2 liter ren alkohol, vilket är i stort sett på samma nivå som under 2015. Jämfört med 2007, det vill säga under en tioårsperiod har den registrerade delen av konsumtionen ökat med 3 %.

Den oregistrerade delen av konsumtionen uppgick under 2016 till 1,9 liter ren alkohol, vilket är en minskning med 0,1 liter jämfört med 2015. Det motsvarar en nedgång med ungefär 7 %. Minskningen av den oregistrerade delen beror framförallt på en viss nedgång av resandeförda respektive smugglade spritdrycker. Under de senaste 10 åren har den oregistrerade delen sjunkit med ungefär 35 %.

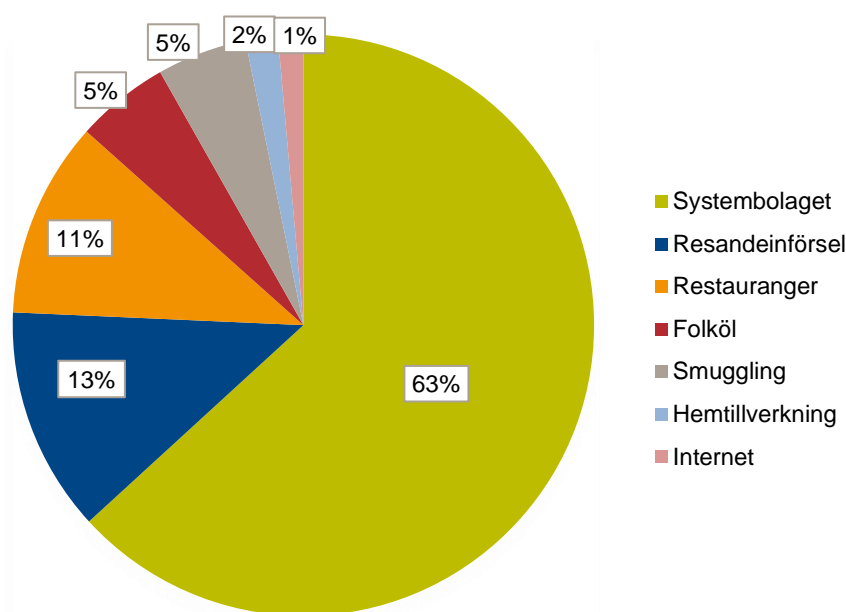

Figur 1. Den totala alkoholkonsumtionen i Sverige. Oregistrerad, registrerad och total konsumtion i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2016. Uppgifterna för 2016 är preliminära.

Av de registrerade delmängderna är Systembolagets andel störst med cirka 63 % av den totala konsumtionen, se figur 2. Därefter följer försäljning på restauranger med ungefär 11 % och folkölsförsäljningen med 5 % av den totala konsumtionen. Exakt hur stor restaurangförsäljningen var under 2016 återstår att se i väntan på de definitiva försäljningsuppgifterna.

Av de oregistrerade delmängderna är resandeförseln störst med ungefär 13 % av den totala konsumtionen under 2016, följt av smugglad alkohol med drygt 5 %. Hemtillverkningen stod för 2 % och internethandeln för ungefär 1 %.

Under 2016 utgjorde den registrerade försäljningen 79 % av den totala konsumtionen och följaktligen stod de oregistrerade källorna för 21 %.

Figur 2. Den totala alkoholkonsumtionen i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, fördelad på olika ursprungskällor i procent, 2016. Preliminära uppgifter.

Tabell 1. Alkoholkonsumtionens olika delmängder i Sverige i antal liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre under perioden 2001–2016. Preliminära uppgifter för 2016.

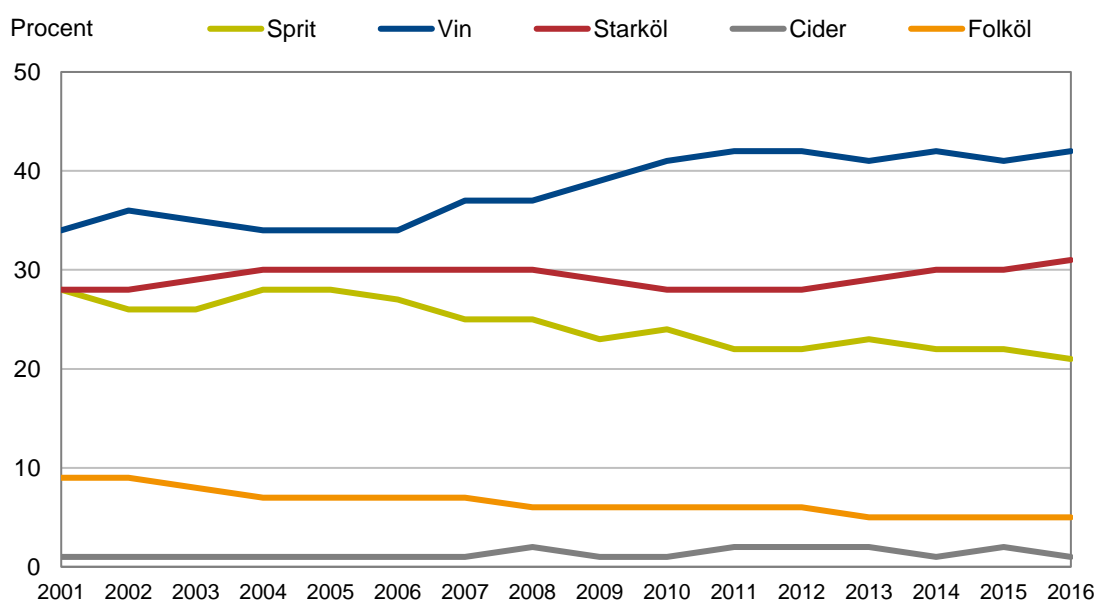
Delmängd	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Total konsumtion	8,82	9,53	10,02	10,56	10,26	10,10	9,85	9,83	9,58	9,43	9,50	9,08	9,74	9,28	9,17	9,0
Registrerad del	6,50	6,88	6,88	6,51	6,53	6,81	6,98	7,02	7,34	7,31	7,35	7,21	7,32	7,20	7,15	7,2
Systembolaget	4,63	4,97	5,07	4,79	4,87	5,08	5,31	5,40	5,76	5,80	5,78	5,75	5,80	5,74	5,70	5,7
Restauranger	1,03	1,08	1,00	0,99	0,96	0,99	1,00	0,99	0,96	0,94	0,97	0,93	1,01	0,97	0,98	1,0
Folköl	0,84	0,83	0,81	0,72	0,71	0,73	0,68	0,63	0,62	0,57	0,60	0,53	0,51	0,49	0,47	0,5
Oregistrerad del	2,32	2,65	3,14	4,05	3,73	3,29	2,87	2,82	2,24	2,11	2,16	1,87	2,43	2,08	2,01	1,9
Resandeförsel	1,64	1,74	2,08	2,70	2,30	1,92	1,86	1,92	1,38	1,38	1,41	1,26	1,51	1,31	1,23	1,1
Smuggling	0,38	0,51	0,71	1,01	1,16	1,11	0,82	0,71	0,68	0,50	0,46	0,43	0,57	0,47	0,50	0,4
Hemtillverkning	0,31	0,41	0,35	0,34	0,26	0,21	0,17	0,17	0,13	0,21	0,19	0,13	0,17	0,17	0,19	0,2
Internet	..	..	..	..	..	0,04	0,02	0,02	0,05	0,02	0,10	0,05	0,17	0,13	0,09	0,1

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Delfi. Pga. avrundning är summan av delmängderna inte alltid identisk med totalsumman.

Förändringar i konsumtionen av olika dryckessorter

I tabell 2 och figur 3 redovisas hur konsumtionen av de olika dryckessorterna har varierat under perioden. Under 2016 stod vin för den största andelen av den totala alkoholkonsumtionen med ungefär 42 %, följt av starköl 31 %, sprit 21 %, folköl 5 % och cider med ungefär 1 %.

Som framgår av figur 3 har vinets andel av den totala konsumtionen ökat under perioden. Under år 2001 stod vinet för 34 % av totalkonsumtionen jämfört med 42 % under det senaste året. Starköl har ökat ett par procentenheter samtidigt som andelen cider har varit relativt oförändrad under perioden. Folkölets andel av den totala konsumtionen har däremot minskat i stort sett kontinuerligt, från drygt 9 % 2001 till 5 % 2016. Andelen sprit har sjunkit från ungefär 27 % under första halvan av 00-talet till 21 % år 2016.

Figur 3. Den totala alkoholkonsumtionen, fördelad på olika dryckestyper i procent, under perioden 2001–2016. Uppgifterna är baserade på liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Uppgifterna för 2016 är preliminära.

I tabell 2 redovisas utvecklingen av konsumtionen av de olika dryckestyperna i ren alkohol per invånare 15 år och äldre under perioden 2001–2016. Konsumtionen av spritdrycker minskade under 2016 jämfört med 2015 med 8 %. Under de senaste 10 åren har konsumtionen sjunkit med 24 %. Vinkonsumtionen har däremot ökat med 5 % under de senaste 10 åren. Konsumtionen av folköl har sjunkit i stort sett kontinuerligt under hela den studerade perioden.

∞ **Tabell 2.** Alkoholkonsumtionen per alkoholdryck, totalt, registrerad och oregistrerad, under perioden 2001–2016, i centiliter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Uppgifterna för 2016 är preliminära.

Delmängd	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Total konsumtion	8,82	9,53	10,02	10,56	10,26	10,10	9,85	9,83	9,58	9,43	9,50	9,08	9,74	9,28	9,17	9,0
Spritdrycker	2,43	2,49	2,60	2,92	2,85	2,70	2,46	2,46	2,24	2,24	2,09	2,03	2,27	2,02	2,04	1,9
Vin	3,02	3,40	3,54	3,60	3,49	3,47	3,61	3,67	3,77	3,84	3,95	3,80	4,00	3,88	3,77	3,8
Starköl	2,45	2,70	2,94	3,19	3,09	3,04	2,96	2,92	2,81	2,64	2,70	2,58	2,79	2,76	2,74	2,8
Cider	0,09	0,12	0,13	0,12	0,12	0,14	0,14	0,16	0,14	0,14	0,17	0,15	0,16	0,13	0,15	0,1
Folköl	0,84	0,83	0,81	0,72	0,71	0,73	0,68	0,63	0,62	0,57	0,60	0,53	0,51	0,49	0,47	0,5
Registrerad del	6,50	6,88	6,88	6,51	6,53	6,81	6,98	7,02	7,34	7,31	7,35	7,21	7,32	7,20	7,15	7,2
Sprit	1,40	1,39	1,27	1,11	1,09	1,10	1,09	1,11	1,13	1,11	1,05	1,05	1,06	0,99	1,01	1,0
Vin	2,40	2,62	2,71	2,68	2,71	2,86	3,04	3,09	3,31	3,40	3,47	3,43	3,50	3,46	3,42	3,4
Starköl	1,77	1,92	1,96	1,88	1,90	1,99	2,05	2,07	2,16	2,10	2,10	2,10	2,14	2,15	2,15	2,2
Cider	0,09	0,12	0,13	0,12	0,12	0,13	0,12	0,12	0,13	0,13	0,12	0,12	0,11	0,11	0,11	0,1
Folköl	0,84	0,83	0,81	0,72	0,71	0,73	0,68	0,63	0,62	0,57	0,60	0,53	0,51	0,49	0,47	0,5
Oregistrerad del	2,32	2,65	3,14	4,05	3,73	3,29	2,87	2,82	2,24	2,11	2,16	1,87	2,43	2,08	2,01	1,9
Sprit	1,03	1,09	1,33	1,81	1,76	1,60	1,37	1,35	1,11	1,13	1,04	0,98	1,22	1,03	1,03	0,9
Vin	0,61	0,78	0,83	0,92	0,78	0,61	0,57	0,58	0,46	0,44	0,47	0,37	0,50	0,42	0,35	0,4
Starköl	0,68	0,78	0,98	1,32	1,19	1,06	0,91	0,86	0,65	0,54	0,60	0,48	0,65	0,61	0,59	0,6
Cider	.	.	.	.	.	0,02	0,01	0,03	0,01	0,01	0,04	0,03	0,05	0,02	0,04	0,0

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Delfi. Pga. avrundning är summan av delmängderna inte alltid densamma som totalsumman.

Referenser

Henriksson C & Ramstedt M (2015). *Tobaksvanor – Tobakskonsumtionen i siffror med fokus på år 2014*. Rapport 151. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Leifman H & Trolldal B (2014a). *Hur mycket dricker svensken? – alkoholkonsumtionen i siffror 2001–2012*. Rapport 140. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Leifman H & Trolldal B (2014b). *Alkoholkonsumtionen i Sverige 2013*. Rapport 142. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Trolldal B & Leifman H (2015). *Hur mycket dricker svensken? - alkoholkonsumtionen i siffror 2001–2014*. Rapport 152. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Trolldal B (red.) (2016). *Alkoholkonsumtionen i Sverige 2015*. Rapport 160. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.